

Stockholms
stad

Boendeplan 2019-2023

Bostad med särskild service
SoL och LSS

stockholm.se

Boendeplan 2019-2023

April 2019

Dnr: 3.1.1-174/2019

Utgivare: Socialförvaltningen

Kontaktperson: Anna Colliander

Sammanfattning

Socialförvaltningen har med hjälp av regionerna sammanställt boendeplanen 2019-2023 och försökt belysa svårigheter som regionerna har för att möta behovet hos de stockholmare som har behov av bostad med särskild service.

Boendeplanen utgår från Swecos prognos över behovet av bostad med särskild service men framför allt från regionernas boendeplaner. I den stadsgemensamma boendeplanen redovisas ett utdrag från regionernas boendeplaner som finns i sin helhet på insyn.se.

I staden finns 1417 lägenheter i bostad med särskild service inom LOV. De flesta av dem finns inom LSS lagrum i grupp- och servicebostäder. Endast 195 lägenheter finns i gruppboendestäder enligt SoL för målgruppen med psykiska sjukdomar, psykisk funktionsnedsättning.

Alla regioner har pågående projekt och bygger nya grupp- och servicebostäder. Fram till 2023 kommer 408 lägenheter att ha tillkommit, men det är inte tillräckligt för att möta behovet. Inga nya gruppboendestäder planeras för målgruppen med psykisk funktionsnedsättning.

Enligt Swecos prognos kommer behovet av bostäder med särskild service att öka med i genomsnitt 90 personer per år under planeringsperioden. Även regionerna uppskattar ett stigande behov av bostäder med särskild service och bedömer att det kommer att saknas 645 lägenheter utöver befintliga lägenheter och pågående projekt under planeringsperioden till och med 2023.

Som det ser ut idag behöver regionerna köpa platser utanför Lagen om valfrihet (LOV) i länet och i landet för 431 Stockholmare som har behov av bostad med särskild service.

Detta medför att individer behöver flytta till andra orter med längre avstånd från anhöriga och kända miljöer. Det genererar även stora kostnader för regionerna då placeringar utanför LOV nästan alltid innebär en högre kostnad än inom LOV.

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	5
Kommunfullmäktiges uppdrag 2018	5
Syfte och mål med boendeplanen	6
Stadens organisation och ansvar för den samordnade boendeplanen	6
Definition av bostad med särskild service	7
Målgrupp	8
Förmedlingsprocessen	9
Profilboenden inom bostad med särskild service	9
Ej verkställda beslut.....	12
Kommunalplanering.....	13
Privata etableringar.....	14
Stadens framtida behov av bostäder med särskild service	14
Befolkningsutveckling	15
In- och utflöde i bostad med särskild service.....	16
Antal personer i behov av bostad med särskild service	20
Boendeplan 2019-2023	21
Regionernas boendeplaner	24
Västerort	24
Innerstaden	27
Västra söderort	30
Östra söderort.....	33
Staden totalt	36
Befintliga bostäder med särskild service och pågående projekt fram till 2023.....	36
Uppskattat behov av antal lägenheter fram till år 2023	38

Bakgrund

I enighet med kommunfullmäktiges beslut ska stadsdelsförvaltningarna regionvis samverka för att årligen ta fram en per region gemensam boendeplan med förslag på hur de gemensamt ska klara behovet av bostad med särskild service enligt LSS och SoL. Tillsammans med boendeplanen ska regionerna även beskriva befintliga bostäder med särskild service och pågående projekt.

Stockholm växer och behovet av bostad med särskild service har inte kunnat tillgodoses inom stadens befintliga verksamheter på många år. Anledningarna är flera. Långa byggprocesser och svårighet att matcha behov med utbyggnadstakt är några förklaringar. Följden av underskottet av bostäder med särskild service är att staden behöver köpa platser utanför stadens verksamheter, något som både drabbar Stockholmare som behöver lämna orten där de växt upp och stadens ekonomi. Platser i bostad med särskild service utanför LOV är kostsamma.

Kommunfullmäktiges uppdrag 2018

Av kommunfullmäktiges budget för 2018 framgår att:

Stadsdelsförvaltningarna/regionerna ska årligen ta fram en plan för att klara behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Arbetet samordnas av socialnämnden som bearbetar redovisningen utifrån ett stadsövergripande perspektiv. En samlad plan ska därefter godkännas av kommunstyrelsen och den är vägledande för nämnderna gällande stadens utbyggnad av dessa bostäder.

Av budget framgår även följande:

Utbyggnadstakten av bostäder för personer inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri ska fortsätta öka. Det gäller bostäder för grupper som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, så kallade LSS-bostäder, samt av socialtjänstlagen, så kallade SoL-bostäder. Detta är ett stadsgemensamt ansvar och stadsdelsförvaltningarna ska säkerställa att behovet av bostäder tillgodoses, bland annat i samverkan med bostadsbolagen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och fastighetsnämnden. Nämnderna ska fortsätta planera för att tillgodose behovet av dessa bostäder och löpande redovisa arbetet till stadens genomförandegrupp för utbyggnad av särskilda boendeformer inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri, som leds av socialnämnden.

Syfte och mål med boendeplanen

Med hjälp av en stadsövergripande boendeplan kan Stockholms stad öka möjligheterna att bättre planera och tillgodose behovet hos de individer som har behov av bostad med särskild service inom valfrihetssystemet. Samt öka möjligheten att skapa variation i utbudet av bostäder och säkra att den geografiska placeringen av bostäder över hela staden ökar.

Målet med den stadsövergripande boendeplanen är att tillgodose behovet av bostäder med särskild service samt att minska antal icke verkställda beslut och antal placeringar utanför valfrihetssystemet avseende dessa bostäder.

Stadens organisation och ansvar för den samordnade boendeplanen

Styrgrupp

Boendeplanen ska samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen.

Genomförandegruppen

I staden finns en särskild genomförandegrupp där berörda verksamheter ingår under ledning av socialnämnden.

Granskningsgruppen

Genomförandegruppens granskningsgrupp yttrar sig över samtliga ny- eller ombyggnadsprojekt av boenden.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningen samordnar arbetet med boendeplanerna. Förvaltningen sammanställer regionernas planer och förelägger socialnämnden en kommunövergripande boendeplan som därefter lämnas till kommunstyrelsen.

Socialförvaltningen ansvarar också för samordningen av utbyggnad av boendeformer inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Förvaltningen håller en uppdaterad lista aktuell på planerade boenden och stämmer löpande av den med stadsdelsförvaltningarna.

Regionerna

För att stärka samordningen i stadens utförarverksamhet och därmed minska kostnaden och risken för tomgångsplatser för enskilda stadsdelsförvaltningar är nämnderna indelade i fyra regioner:

Västerort – Hässelby-Vällingby, Spånga-Tensta,
Rinkeby-Kista och Bromma.

- Innerstaden – Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.
- Östra söderort – Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck och Farsta.
- Västra söderort – Hägersten-Liljeholmen, Älvsjö och Skärholmen.

Boendeplanerna tas fram på regionnivå.

Stadsdelsförvaltningarna

Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för att ha kontroll på behovet av bostäder med särskild service och beställa boenden inom sitt stadsdelsnämndsområde. Socialförvaltningen följer upp detta. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar också för att inom regionen årligen göra en boendeplan. Regionens boendeplan redovisas och godkänns av respektive stadsdelsförvaltning.

Definition av bostad med särskild service

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

I propositionen till Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, beskrivs att huvudformerna för bostad med särskild service är servicebostad och gruppboende.

Gruppboende

Boende i gruppboende är till för vuxna personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. I gruppboendet ska det finnas en tillräcklig fast kollektiv bemanning som i huvudsak ska täcka den enskildes hela stödbehov. Antalet boende i en gruppboende bör vara litet. Enligt Socialstyrelsen bör det i regel endast vara tre till fem personer som bor i gruppboendet. Ytterligare någon boende bör kunna accepteras, men endast under förutsättning att samtliga personer som bor i gruppboendet tillförsäkras goda levnadsvillkor. De enskilda lägenheterna ska vara fullvärdiga och finnas i direkt anslutning till gemensamma utrymmen, där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet.

Servicebostad

En servicebostad består av fullvärdiga lägenheter som är geografiskt samlade och som har tillgång till gemensamhetsutrymmen. Dygnet-runt-stöd med en fast personalgrupp finns och den enskilde ska erbjudas stöd i den egna lägenheten utifrån sitt behov. Lägenheterna är ofta anpassade efter den enskildes behov och samlade i samma hus eller i kringliggande hus. Servicebostad är en insats som kan vara lämplig för den som inte klarar av att bo i ordinärt boende men som inte har ett så omfattande behov av stöd och service att ett

boende i gruppboende är nödvändigt. I en serviceboende kan det bo fler personer än i en gruppboende. Antalet boende bör dock vara så begränsat att serviceboendet integreras i bostadsområdet för att undvika en institutionell boendemiljö.

Socialtjänstlagen, SoL

Bostad med särskild service enligt Socialtjänstlag (2001:453), SoL, är en permanent boendeform och utgörs vanligen av gruppboende eller serviceboende. Personer med funktionsnedsättning som inte omfattas av LSS men som på grund av sin funktionsnedsättning är i behov av bostad med särskild service kan bli beviljade insatsen enligt SoL.

Gruppboende

Gruppboende enligt SoL är ett bostadsalternativ för personer som har ett så omfattande tillsyns- och stödbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Gruppboendet består av ett mindre antal lägenheter som är grupperade kring gemensamma utrymmen i direkt anslutning till varandra, där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet.

Samtliga bostäder med särskild service omfattas av hälso- och sjukvårdsansvar upp till och med sjuksköterskenivå och personal ska finnas att tillgå dygnet runt. Dessa två kriterier skiljer bostad med särskild service från t ex stödboende, som inte har dessa krav. Det är viktigt att boendet inte har en institutionell prägel.

Inom Stockholms stad finns inga serviceboender som kan räknas som bostad med särskild service enligt SoL.

Profilboende

Med profilboende avses boende med särskild service som profilerar sig mot särskilda målgrupper utifrån gemensamma sjukdomsdiagnoser eller funktionsnedsättningar som kräver specialistkompetens. Behov av profilboende kan föreligga i de fall den enskilde har specifika behov som kräver särskild omvårdnad och kompetens.

Målgrupp

Vuxna personer som tillhör någon av LSS tre olika personkretsar samt övriga vuxna med omfattande fysisk eller psykiatrisk funktionsnedsättning i behov av bostad med särskild service.

De som ingår i LSS personkretsar är personer med:

- utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd (personkrets 1, LSS)

- betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom (personkrets 2 LSS), eller med
- andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service (personkrets 3, LSS).

De personer i målgruppen som inte tillhör någon av LSS personkretsar kan vid en behovsbedömning bedömas ha behov av bostad med särskild service enligt Socialtjänstlagen (SoL). De befintliga bostäder med särskild service som finns i stadens valfrihetssystem riktar sig alla till personer med psykisk funktionsnedsättning.

Förmedlingsprocessen

Enheten för bedömning och förmedling är den del inom socialförvaltningen som har uppdraget att förmedla bostad med särskild service till utförare som är upphandlade inom ramen för Lagen om valfrihet (LOV). I de fall enheten inte kan hitta en lämplig utförare som motsvarar personernas behov så sker förmedlingen via stadsdelsförvaltningen själv. Det sker då till utförare som ligger utanför LOV. Stadsdelsförvaltningarna upprättar individuella avtal direkt med utföraren.

Enheten för bedömning och förmedling förmedlar i genomsnitt 100 lägenheter enligt LSS per år och i genomsnitt 20 lägenheter enligt SoL per år.

Vid förmedlingssituationen finns i allmänhet endast ett erbjudande att ta ställning till för personen. LOV ger personerna rätt att tacka nej till ett erbjudande och invänta ett nytt erbjudande obegränsat antal gånger.

Synpunkter som framkommit under arbetet med årets boendeplan

Profilboenden

Inom stadens befintliga bostäder med särskild service finns det grupp- och servicebostäder som inriktat sig på en särskild målgrupp. Dessa grupp- och servicebostäder benämns inte som profilboenden eller intressentboende i samma bemärkelse som inom äldreomsorgen.

Årets boendeplan undersöker inte hur många av stadens befintliga bostäder med särskild service som har en särskild inriktning utöver den fysiska planeringen av gruppboenden.

Det som framkommit under arbetet med boendeplanen är att behov finns av att fler grupp- och servicebostäder inriktas mot särskilda målgrupper. Idag erbjuds nästan alla individer med behov av särskilt inriktade grupp- och servicebostäder bostad med särskild service utanför LOV. Målgrupperna yngre med demenssjukdom, döva personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar, yngre personer med fysiska funktionsnedsättningar, äldre och yngre personer med psykiska funktionsnedsättningar som behöver gruppboende enligt SoL lyfts av flera regioner.

Det finns flera svårigheter med att skapa profilboenden inom insatsen bostad med särskild service för stadsdelsförvaltningarna. Kvarboendeprincipen och stadsdelsförvaltningarna möjlighet att reservera hälften av platserna i nybyggda grupp- och servicebostäder är två exempel på dessa svårigheter.

Kvarboendeprincipen syftar till att individer som beviljats bostad med särskild service har rätt att bo kvar i sin bostad hela livet. Det betyder att inriktningen på gruppboendet kan förändras över tid. När en lägenhet blir ledig är det svårt att motivera att den står tom i väntan på att individ ur rätt målgrupp eller ålder kan erbjudas lägenheten. Det är inte heller säkert att individer ur rätt målgrupp tackar ja till just den lediga bostaden. I praktiken leder det till att den lediga lägenheten erbjuds till en annan individ som finns i kön.

Möjlighet att reservera 50 procent av nya boendeplatser i stadsdelsförvaltningen

I budget 2014 fastställde Kommunfullmäktige att stadsdelsförvaltningarna ska ges ökade möjligheter att reservera nya boendeplatser för stadsdelsförvaltningarnas egna behov av bostäder med särskild service. Stadsdelsförvaltningarna fick därmed möjlighet att reservera 50 procent av nya boendeplatser som tillkommit inom stadsdelsförvaltningen. Denna bestämmelse har gällt sedan dess. I praktiken innebär den att det är stadsdelsförvaltningarna som informellt bestämmer inriktning på boendet eftersom de övriga platserna sedan förmedlas till personer som kan passa in med de som stadsdelsförvaltningen reserverat plats åt.

Det har framkommit att en följd av detta kan bli att individer ur små målgrupper med behov av profilboende inte fångas upp eller prioriteras då de bor spridda i alla stadsdelsförvaltningar.

Personalförsörjning

Flera regioner lyfter att det ibland uppstår problem med personalförsörjningen till gruppboendestäder enligt LSS. Detta gäller särskilt om regionen startar många gruppboenden samtidigt. Det finns en farhåga för stora rekryteringsproblem i framtiden. Flera regioner ser positivt på förslaget om att höja statusen på yrket genom gemensam yrkestitulatur och kompetensutveckling.

Stadens ersättningssystem

Det har också framkommit från regionerna att det är kostsamt att starta grupp- och serviceboendestäder både inom LSS och SoL. Brukarens ersättningsnivå per dygn inte täcker de kostnader som stadsdelsförvaltningen har för exempelvis lokalkostnader, bostadsanpassning, personalkostnader eller handledning om ersättningsnivån blir låg. Ett stort behov av stöd hos en individ leder inte automatiskt till en hög ersättningsnivå som baseras mer på individens praktiska färdigheter än på stöd vid exempelvis motivation eller för att hindra farliga situationer. Många individer i behov av boende i Kategori B Gruppboendestäd LSS (se sid 22) som är friliggande finns i dag utanför LOV, placeringarna genererar stora kostnader för stadsdelsförvaltningarna. Det finns därför anledning att undersöka hur ersättningssystemet bättre kan matcha stadsdelsförvaltningarnas kostnader vid start av grupp- och serviceboendestäder. Det är viktigt att ersättningsnivån inte motverkar utbyggnaden av boendestäder med särskild service.

Bedömningen av ersättningsnivåer inom boendestäd med särskild service SoL och LSS skiljer sig åt. Inom SoL gör biståndshandläggaren bedömningen av ersättningsnivån och lämnar därefter över intresseanmälan om boendestäd med särskild service till enheten för bedömning och förmedling. Ersättningsnivåerna i SoL är i tre steg. Inom LSS personkrets 1 och 2 bedömer biståndshandläggaren om behov av boendestäd med särskild service finns och lämnar därefter över intresseanmälan till enheten för bedömning och förmedling som både bedömer ersättningsnivå och förmedlar boendestäd med särskild service. Ersättningsnivåerna inom LSS är i åtta steg inklusive steget för grundpeng.

Det kan finnas anledning att undersöka om handlägningsprocessen och ersättningssystemet inom SoL och LSS bör ske på samma sätt och om det i så fall skulle gynna utbyggnaden av boendestäder med särskild service. Det är viktigt att ersättningsnivåerna inom SoL och LSS inte motverkar utbyggnaden av boendestäder för individer i behov av boendestäder med särskild service.

Stimulansbidrag

Under 2018 införde staden ett stimulansbidrag för kommunala och privata utförare som bygger och startar nya bostäder med särskild service. Bidraget uppgår till 250 kr per vård dygn och brukare under tre år. Hur bidraget är känt av stadsdelsförvaltningarna och privata verksamheter och om bidraget varit tillräckligt i samband med nystart finns anledning att utvärdera.

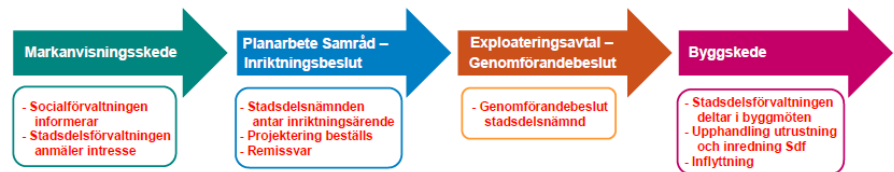
Tomter till gruppboendestäder

Regionerna uppskattar att det saknas 96 lägenheter i kategori B, friliggande gruppboendestad LSS under planeringsperioden fram till 2023. Trots det finns inga pågående projekt för friliggande gruppboendestäder under planeringsperioden. Flera regioner uttrycker att det är svårt att få tomter för friliggande gruppboendestäder. Det skulle vara till fördel för utbyggnaden av friliggande gruppboendestäder om staden centralt undersökte möjligheten att ta till vara på tomter som i dag används till andra verksamheter och omvandla tomterna till friliggande gruppboendestäder.

Ej verkställda beslut

I de fall verkställigheten dröjer mer än tre månader efter att beslut om insats fattats ska stadsdelsförvaltningen redovisa för Inspektionen för vård och omsorg (IVO) hur de arbetat med att erbjuda personen en bostad med särskild service. Kan de inte redovisa att arbetsinsatsen varit tillräcklig så kan stadsdelsförvaltningen bli skyldig att betala vite till IVO. Den särskilda avgiften motsvarar den kostnad som kommunen skulle haft under den period som boendet uteblivit plus en straffavgift. I Stockholms stad ligger kostnadsansvaret för de särskilda avgifterna på stadsdelsförvaltningarna. Bostad med särskild service är den insats inom LSS som har flest ej verkställda beslut, i genomsnitt 60 beslut per tertiäl.

Kommunalplanering

Översiktlig bild av planeringsprocessen ur stadsdelsförvaltningens perspektiv.

I november 2018 reviderades stadens funktionsprogram för LSS och SoL bostäder. Målet är att Stockholms stad ska ställa likvärdiga beställarkrav vid planering av särskilda bostäder.

Funktionsprogrammet för LSS- och SoL-bostäder är ett vägledande dokument som beskriver dessa krav och syftar till att vara ett stöd för den stadsdelsförvaltning eller annan huvudman som beställer en bostad med särskild service från en fastighetsägare/byggherre. Funktionsprogrammet beskriver även lite kort hur den kommunala planeringen av bostäder med särskild service ser ut, se översikt bilden.

Intresseanmälan för markanvisningar

När ett nytt bostadsområde ska byggas tar byggherren kontakt med exploateringskontoret för att undersöka hur stadens behov av exempelvis bostäder med särskild service ser ut i området. Exploateringskontoret skickar en förfrågan till stadsdelsförvaltningen som meddelar om behov av bostad med särskild service finns. Information om att förfrågan gått ut till stadsdelsförvaltningen skickas även till socialförvaltningen som följer bostadsbyggandet centralt. Stadsdelsförvaltningens uppgift i detta skede är att undersöka om behov av bostad med särskild service finns och svara exploateringskontoret.

Under 2018 gick 63 förfrågningar ut till stadsdelsförvaltningarna om behov fanns för att bygga bostad med särskild service. Av dem framgår det att vid 27 tillfällen svarade stadsdelsförvaltningarna nej till behov av bostad med särskild service och vid 13 tillfällen har svar uteblivit.

Det finns anledning att undersöka om förfrågningarna om intresseanmälan för markanvisningar skickas till den funktion på stadsdelsförvaltningen som har kunskap och möjlighet att fatta beslut om fortsatt utbyggnad av bostad med särskild service.

Privata etableringar

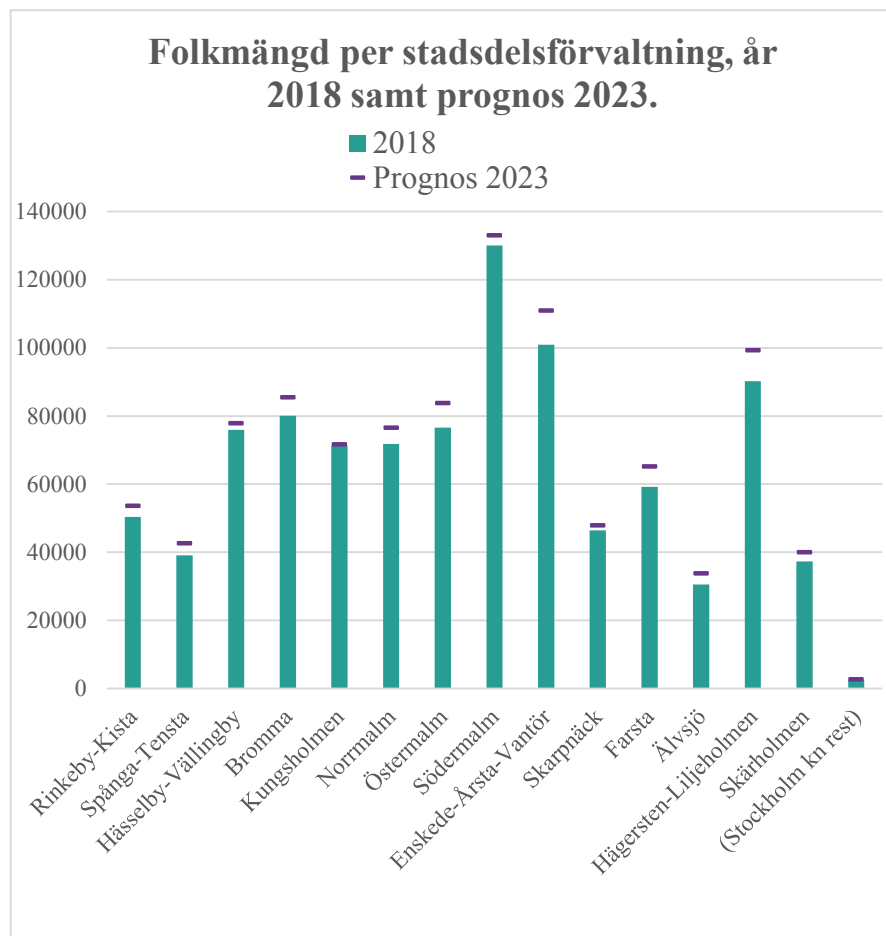
Endast en privat utförare med två separata gruppboendestäder är idag anslutna till LOV inom LSS. Inga privata utförare inom LOV finns inom socialpsykiatri. Staden för dialog med privata utförare inom LSS genom samarbetsorganisation Puls om hur staden kan göra det möjligt för fler privata verksamheter att ansluta sig till LOV. Motsvarande dialog med privata utförare för målgruppen med psykisk funktionsnedsättning saknas.

Stadens framtida behov av bostäder med särskild service

Hösten 2018 gav Socialförvaltningen Sweco i uppdrag att ta fram en prognos för behovet av bostad med särskild service inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri baserad på de senaste uppgifterna om insatser och beslut. Detta skiljer sig något åt från den prognos som togs fram år 2014 där antalet insatser prognostiserades. Årets prognos är stadsövergripande och prognosperioden sträcker sig 10 år framåt i tiden och omfattar åren 2019–2028.

Underlaget till prognosen är hämtat från stadens dokumentationssystem, sociala system och avser personer som väntas få beslut om bostad med särskild service och tidpunkten det år då beslutet väntas tas. Därutöver prognostiseras även ett så kallat dolt behov som avser de personer som har ett beslut om bostad med särskild service men som ännu inte fått sitt beslut verkställt. Uppgifter om antal personer med ej verkställda beslut är hämtat från s. 3 i socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2018-09-18 ”Rapportering av ej verkställda beslut enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt Socialtjänstlagen”. I årets prognos ingår alltså samtliga beslut oavsett om de är verkställda eller inte.

Då behov, inflöde och utflöde till bostäder skiljer sig åt mellan verksamhetsområdena funktionsnedsättning (FH) och socialpsykiatri (SP) prognostiseras behovet av bostäder för dessa båda områden var för sig.

Källa: ODS (Områdesdatasystem).

Tabellen visar en prognos av befolkningsmängden i Stockholms stadsdelsförvaltningar åren 2018 och 2023.

Befolkningsförändringar i delar av staden är ofta mer dramatiska än i hela staden. Stadsdelsförvaltningens befolkningsstruktur präglas av bostädernas ålder och av fördelningen mellan flerbostadshus och småhus. Större förändringar under prognosperioden har oftast ett samband med bostädernas ålder. Till exempel ökar antalet barn mest i områden där nyproduktion förväntas under prognosperioden, eller där nya bostäder byggts de senaste åren, som i Hägersten- Liljeholmen och Enskede-Årsta-Vantör.

Befolkningsmängd

Tabellen nedan visar befolkningsmängden per stadsdelsförvaltning år 2018 och en prognos över befolkningsmängden år 2023.

De stadsdelsförvaltningar som förväntas ha störst ökning av befolkning är Enskede-Årsta-Vantör där befolkningen väntas öka med 10.078 individer följt av Hägersten – Liljeholmen med en

befolkningsökning på 9059 individer. De stadsdelsförvaltningar som i prognosen kommer ha minst befolkningsökning är Kungsholmen med en ökning av 461 individer och Skarpnäck som kommer ha en befolkningsökning med 1466 individer.

	Prognos	
	2023	2018
Rinkeby-Kista	53650	50404
Spånga-Tensta	42620	39106
Hässelby-Vällingby	77854	75904
Bromma	85485	80045
Kungsholmen	71652	71191
Norrmalm	76500	71800
Östermalm	83772	76587
Södermalm	132946	130034
Enskede-Årsta-Vantör	110937	100859
Skarpnäck	47893	46427
Farsta	65146	59219
Älvsjö	33834	30580
Hägersten-Liljeholmen	99262	90203
Skärholmen	39999	37349
(Stockholm kn rest)	2696	2446

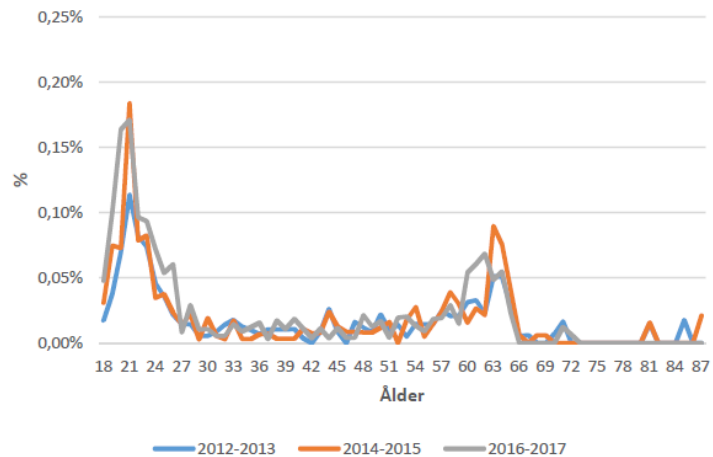
Källa: ODS (Områdesdatasystem).

In- och utflöde i bostad med särskild service.

Då inflödet av personer till bostäder med särskild service är relativt litet skulle en nedbrytning på ålder, verksamhetsområde och enskilda år bli svår att hantera på grund av stora slumpmässiga skillnader. Därför analyseras ett genomsnitt av flera år för andelar och för in- och utflöden för att få stabilitet i skattningarna samtidigt som avvägningar gjorts med hänsyn till att aktualiteten inte ska försämrats alltför mycket. Både in- och utflödet grundas på ett snitt av de tre senaste åren.

Diagram 5 Andel av befolkningen (%) som fått beslut om BSS inom FH åren 2012–2013, 2014–2015 samt 2016–2017

Källa: Prognos över behovet av bostäder med särskild service 2019-2028 Sweco 2019

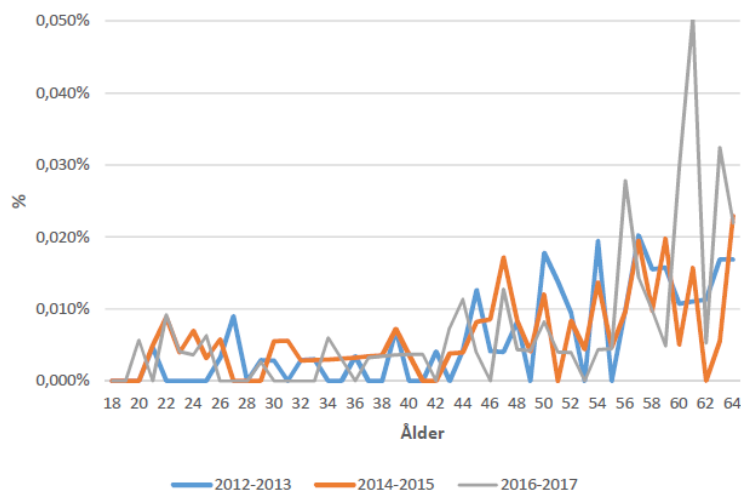
I Diagram 5 visas det genomsnittliga inflödet till bostad med särskild service inom funktionsnedsättning under perioderna 2012–2013, 2014–2015 samt 2016–2017 som andel av befolkningen. Då inflödet till bostad med särskild service är relativt litet skulle en nedbrytning per år ge stora slumpmässiga skillnader. Därför har analys gjorts av två år i taget.

Totalt sett har antalet beslut om nya insatser ökat från i genomsnitt 133 per år under perioden 2012–2013 till 183 per år under perioden 2016–2017.

Diagrammet visar att det framförallt är unga under 25 år som får beslut om bostad med särskild service inom funktionsnedsättning och inflödet av unga som andel av befolkningen har ökat markant under de senaste åren jämfört med åren 2012–2013.

I diagrammet syns även en liten ökning av inflöde efter 55-årsåldern.

Diagram 6 Andel av befolkningen (%) som fått beslut om BSS inom SP åren 2012–2013, 2014–2015 samt 2016–2017

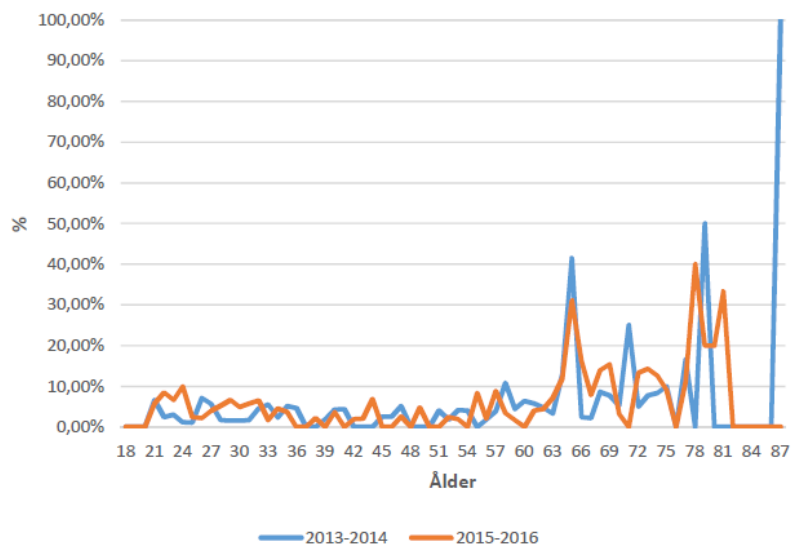
Källa: Prognos över behovet av bostäder med särskild service 2019-2028 Sweco 2019

I Diagram 6 visas det genomsnittliga inflödet till bostad med särskild service inom socialpsykiatri som är betydligt lägre än inflödet inom funktionsnedsättning.

Därför finns det också betydligt större slumpmässiga variationer mellan åldrar i inflödet till bostad med särskild service inom socialpsykiatri än inom funktionsnedsättning. Tydligt att de som får beslut om bostad med särskild service inom socialpsykiatri främst är något äldre personer mellan 45 och 64 år.

Inflödet till bostad med särskild service inom socialpsykiatri har ökat under de senaste åren, från att ha legat på runt 31 personer årligen under åren 2012–2013 har inflödet ökat till i genomsnitt 38 personer per år under perioden 2016–2017.

Diagram 7 Utflöde av personer från BSS inom FH (% av de boende) åren 2013–2014 och 2015–2016

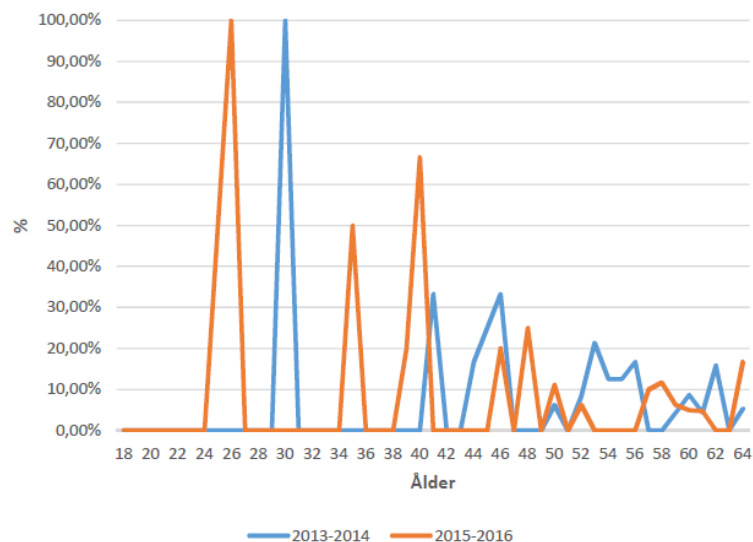
Källa: Prognos över behovet av bostäder med särskild service 2019-2028 Sweco 2019

Diagram 7 visar utflöde från bostad med särskild service inom funktionsnedsättning under tidsperioden 2013-2016.

Inom funktionsnedsättning är utflödet drygt 60 personer per år i snitt (räknat på perioden 2013–2016). Det innebär att utflödet är betydligt lägre än inflödet och att behovet av bostad med särskild service hela tiden ökar.

Inom funktionsnedsättning behåller verksamhetsområdet alla som bor på bostad med särskild service oavsett ålder.

Diagram 8 Utflöde av personer från BSS inom SP (% av de boende) åren 2013–2014 och 2015–2016

Källa: Prognos över behovet av bostäder med särskild service 2019-2028 Sweco 2019

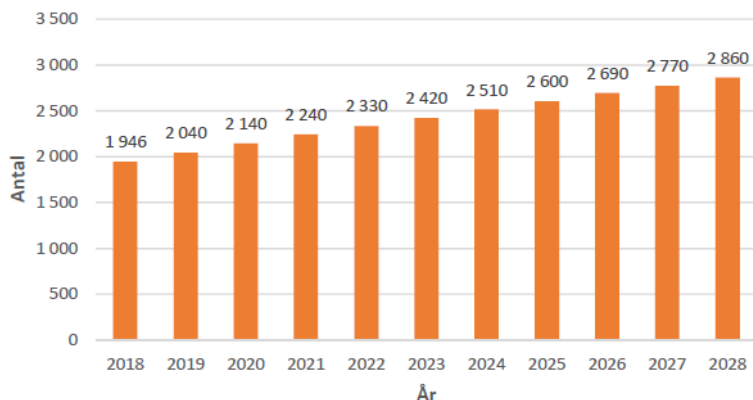
Diagram 8 visar utflödet från bostad med särskild service inom socialpsykiatri under åren 2013-2014 och 2015-2016.

Utflödet inom socialpsykiatri (upp till 64 år) uppgår till drygt 10 personer per år. Det innebär att utflödet är betydligt lägre än inflödet och att behovet av bostad med särskild service hela tiden ökar.

För insatser inom SP omfattar prognosen endast åldrarna 18–64 varför inget antagande om utflöde gjorts för åldrarna 65 år och uppåt. Alla personer som fyller 65 år inom socialpsykiatri flyttas över till äldreomsorgen.

Antal personer i behov av bostad med särskild service

Diagram 9 Antal personer i behov av BSS 18-år 2018 och enligt prognos 2019-2028

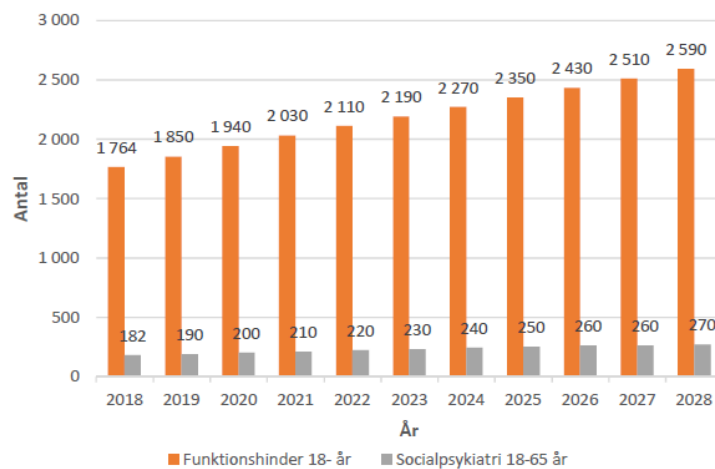

Källa: Prognos över behovet av bostäder med särskild service 2019-2028 Sweco 2019

Diagram 9 visar att antalet personer inom funktionsnedsättning (från 18 år) och socialpsykiatri (mellan 18 och 64 år) kommer att öka från cirka 1950 år 2018 till 2860 år 2028.

Det motsvarar en ökning med cirka 90 personer per år eller cirka 47 procent under de kommande tio åren.

Diagram 11 Antal personer i behov av BSS 2018 och enligt prognos 2019–2028 uppdelat på verksamhetsområde.

Källa: Prognos över behovet av bostäder med särskild service 2019-2028 Sweco 2019

Den största gruppen återfinns inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning. Här förväntas antalet personer med behov av boende med särskild service att öka från 1 764 år 2018 till cirka 2 590 år 2028. I snitt motsvarar det en ökning med cirka 80 personer per år under prognosperioden.

Inom verksamhetsområdet socialpsykiatri beräknas behovet av bostad med särskild service öka från 182 personer år 2018 till cirka 270 personer år 2028. I snitt motsvarar det en ökning med cirka nio personer per år under perioden 2019–2028. Detta motsvarar en ökning med knappt 50 procent på tio års sikt

Boendeplan 2019-2023

Underlag och utgångspunkter för den stadsövergripande boendeplaneringen

Boendeplanen för år 2019-2023 är baserad på Swecos prognos över behovet av bostäder med särskild service och regionernas boendeplaner.

Varje region har skrivit en gemensam boendeplan som godkänts av respektive stadsdelsnämnd.

Regionernas boendeplaner utgår från den vägledning som socialförvaltningen skickade till regionerna hösten 2018.

Tillsammans med vägledningen bifogades en analysfil i excelformat med två flikar, befintliga boenden och pågående projekt som regionerna uppmanades uppdatera och en worldmall med fasta rubriker. Under rubrikerna övergripande beskrivning och bedömning av behov och planering (utifrån kategorierna A-E), förändringar av befintliga boenden och övriga boendeplaceringar har regionerna beskrivit hur situationen av bostad med särskild service ser ut i regionen. För att underlätta beskrivningen av bostäder med särskild service gjorde socialförvaltningen en kategorisering, definition av boendenas fysiska utformning

Definition av boenden

Olika målgrupper har olika fysiska behov av boendet. För att skapa rimliga planeringsförutsättningar har en förenkling eller sammanslagning av olika typer av boenden gjorts. Detta avser endast boendenas fysiska utformning och inte verksamhetens inriktning. När det blir aktuellt att ta ett boende i bruk kommer detta att hanteras av Stadsdelsförvaltningen och Gruppen för bedömning och förmedling (BOF) på socialförvaltningen. Denna sammanslagning är ett sätt för att enklare kunna planera utbyggnaden.

Boendeplanen grupperas i nedanstående fem grupper.

A. Gruppboestad, LSS, som är ytkrävande

Dessa boenden har stora ytkrav. Det gäller såväl hygienutrymmen, som lägenheten och de gemensamma utrymmena. Det finns också behov av förråd för hjälpmedel. Verksamheten har också ett stort personalbehov och arbetsplatser för dessa. Boendet ligger med fördel i bottenplan.

Exempel på målgrupper

- Personer med multifunktionsnedsättningar och stora omvårdnadsbehov.
- Förvärvad hjärnskada, personkrets 2.
- Personer med behov av geriatrisk omvårdnad.

B. Gruppboestad, LSS, som bör vara friliggande

Dessa boenden bör ha hög säkerhet med flera in- och utgångar. Möjlighet att skärma av boenden. Ljudisolerat såväl för inkommande som utgående ljud. Verksamheten har ett stort personalbehov.

Exempel på målgrupper

- Personer med intellektuella funktionsnedsättningar och/eller autism med tilläggsdiagnoser inom psykiatri och/eller utagerande och utmanande beteende.

C. Gruppboende, LSS, normal tillgänglighetsanpassning

Dessa boenden kräver ingen annan anpassning än vad som framgår av byggnorm eller vad som beskrivs i stadens funktionsprogram för LSS bostäder. Inga eller små individuella anpassningar kan förekomma. Detta avser endast boendenas fysiska utformning och inte verksamhetens inriktning.

Exempel på målgrupper

- Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- Intellektuell funktionsnedsättning.
- Intellektuell funktionsnedsättning och tilläggsdiagnoser inom psykiatri.
- Intellektuell funktionsnedsättning och/eller autism och är syn och/eller hörselskadade.
- Unga dementa, personkrets 2.

D. Serviceboende, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning

Detta avser enskilda lägenheter som har en gemensamhetslokal i närområdet. Boenden kräver ingen annan anpassning utöver byggnorm och stadens funktionsprogram. (Behov av mindre individuella anpassningar kan finnas.)

Exempel på målgrupper

- I huvudsak samma målgrupp som C. Gruppboende som inte kräver någon anpassning ovan.
- Psykiska funktionsnedsättningar.

E. Gruppboende, SoL

Dessa boenden kräver ingen annan anpassning än vad som framgår av byggnorm och vad som beskrivs i stadens funktionsprogram för SoL bostäder. Noteras bör att dessa grupper kan ha en annan gruppstorlek, cirka 12 lägenheter, än boenden enligt LSS.

Exempel på målgrupper

- Psykiska funktionsnedsättningar.
- Psykiska funktionsnedsättningar och har ett utagerande och utmanande beteende.

Regionernas boendeplaner

Nedan finns en sammanfattning av regionernas fyra boendeplaner. Respektive stadsdelsnämnd har fattat (eller kommer att fatta) beslut om den regionala planen. Eventuella yttranden från respektive stadsdelsnämnd redovisas under regionens rubrik om Övergripande beskrivning av långsiktig bedömning av behov och planering.

Västerort

Region Västerort består av stadsdelsförvaltningarna Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Bromma och Hässelby-Vällingby.

Befintliga boenden och pågående projekt

Inom region Västerort finns en variation av bostäder för målgruppen LSS och SoL. Det vanligaste är gruppboende enligt LSS med 231 platser, följt av serviceboende LSS och SoL som tillsammans har 98 platser, samt gruppboende enligt SoL med 70 platser. Inom regionen finns totalt 399 befintliga boendeplatser för LSS och SoL.

Samtlig nyproduktion i region Västerort förväntas ha inflyttning tidigast 2021. Det innebär att det finns ett stort glapp mellan behov och tillgång till bostäder de närmaste två åren. Tabellen visar samtliga pågående projekt där inriktningsärende eller genomförandebeslut fattats.

Utöver dessa objekt finns ytterligare planerad nyproduktion. I dessa objekt är planerna långt framskridna men de saknar inriktningsbeslut. Beslut förväntas tas under våren. Samtlig nyproduktion i region Västerort förväntas ha inflyttning 2019. Projekten har beräknat inflyttning tidigast 2021.

Antal lägenheter i befintliga boenden respektive pågående projekt per bostadskategori. Avser region Västerort.			
Bostadskategori	Antal lägenheter		
	Befintliga boenden	Pågående projekt	Totalt
A. Gruppboende, LSS, som är yrkrävande	15	0	15
B. Gruppboende, LSS, som är friliggande	65	0	65
C. Gruppboende, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	157	66	223
D. Serviceboende, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	86	38	124
E. Gruppboende, SoL	76	0	76
Uppgift saknas	0	12	12
Totalt	399	116	515

Förändring av befintliga boenden-ombyggnation och upprustning

I region Västerort finns boende som är i behov av renovering under planperioden. Vissa av dessa kräver evakueringsbostäder. Anledningen till förändringar och renovering är till största delen att de saknar fullvärdig boendestandard.

Hässelby-Vällingby

I Hässelby-Vällingby finns en gruppboestad som inte är fullvärdig. Stadsdelsförvaltningen planerar att genomföra ombyggnation som inte kommer kräva några evakueringsplatser.

Rinkeby-Kista

Rinkeby-Kista har två gruppboestäder enligt LSS som behöver ersättas med nya lokaler då de idag är belägna i en lokal som inte har fullvärdig boendestandard. I stadsdelsförvaltningen finns två bostäder enligt LSS, 8+6 platser, som behöver ersättningslokaler då nuvarande fastighet ska byggas om till seniorbostäder. I dessa projekt pågår planering för ombyggnad i en närbelägen fastighet tillsammans med Micasa.

Spånga-Tensta

I Spånga-Tensta är en gruppboestad med sex platser inte fullvärdig. Vid en renovering och omställning behövs evakueringsbostäder.

Behov av lägenheter till och med 2023

Behovet av boendeplatser uppskattas till 237 vilket under planperioden ger ett underskott av cirka 77 platser.

Tabellen visar uppskattat behov av lägenheter per bostadskategori utöver befintliga boenden. Region Västerort uppskattar att det största behovet finns inom kategori C, Gruppboestad LSS med normal tillgänglighetsanpassning. Sammanlagt uppgår behovet för kategori C till 115 individer under perioden.

I kategori D, serviceboestad enligt LSS eller SoL uppskattas behovet vara 67 lägenheter 2023. Behoven är inte uppdelade mellan SoL och LSS varför det är svårt att säga hur många inom respektive kategori som är aktuella.

För gruppboestäder som är ytkrävande kategori A uppskattas behovet öka med 15 individer och inom kategori B gruppboestäder som bör vara friliggande med 11 individer. Flera av de behovsbedömda individerna har utagerande beteende och har därför specifika behov i form av avskildhet. Detta försvårar ytterligare möjligheten att

tillgodose behovet inom regionen då de flesta gruppbestäderna, även friliggande, är uppförda i tätort.

För kategori E, gruppbestad enligt SoL har uppskattningen gjorts både utifrån uppskattat behov och redan placerade individer. Sammanlagt rör det sig om 29 individer där cirka 14 av dessa redan har en pågående boendeplacering. Ofta är dessa på HVB-hem där stadsdelsförvaltningarna angett behov av att finna mer långsiktiga lösningar.

Uppskattat behov av antal lägenheter fram till år 2023, utöver befintliga boenden. Avser region Västerort.	
Bostadskategori	Antal lägenheter
A. Gruppbestad, LSS, som är ytkrävande	15
B. Gruppbestad, LSS, som är friliggande	11
C. Gruppbestad, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	115
D. Servicebestad, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	67
E. Gruppbestad, SoL	29
Totalt	237

Övriga boendeplaceringar

Utöver det uppskattade behovet av bostäder finns ett behov av att hitta långsiktiga lösningar för vissa av dem som idag är placerade utanför stadens LOV-avtal. Totalt rör det sig om cirka 133 individer. Vissa bedöms ha stora behov av att flytta till ett boende inom staden medan andra inte bedöms ha ett behov av att flytta.

	Placeringar utanför LOV		
	LSS	SoL	Totalt
Västerort	96	37	133

Övergripande beskrivning av långsiktig bedömning av behov och planering

Det finns ett stort underskott av boendeplatser inom både LSS och SoL och behovet för region Västerort är som störst 2019-2020 då inga nyproduktioner tillkommer. Störst är behovet av gruppbestad med normal tillgänglighet där det trots en planerad nyproduktion av över 100 platser inom perioden ändå saknas cirka 15 platser för att tillgodose behovet.

Sett under hela planperioden finns för hela regionen ett uppskattat behov av 237 platser. Den beräknade nyproduktionen för samma period är cirka 160 boendeplatser, inklusive de som ännu saknar inriktningsbeslut. Skulle samtliga projekt byggas finns ändå ett underskott av 77 platser. Därtill finns ett behov av att finna långsiktiga lösningar för vissa av de personer som idag är placerade på boende utanför stadens LOV-avtal.

Innerstaden

Region Innerstaden består av stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.

Befintliga boenden och pågående projekt

Inom region Innerstaden finns en variation av bostäder för målgruppen LSS och SoL. Det vanligaste är gruppboende enligt LSS med 212 platser, följt av serviceboende enligt LSS och SoL som tillsammans har 158 platser, samt gruppboende enligt SoL med 16 platser. Inom regionen finns totalt 388 befintliga boendeplatser för LSS och SoL.

Nyproduktionen i Innerstaden sker löpande under perioden 2019-2024. 2019-2022 förväntas en gruppboende och serviceboende enligt LSS färdigställas i Hagastaden samt i kvarteret Persikan på Södermalm. Mellan 2022-2024 planeras gruppboende och framförallt serviceboende på Kungsholmen och i Nya Djurgårdsstaden. Tabellen visar samtliga pågående projekt där inriktningsärende eller genomförandebeslut fattats.

Antal lägenheter i befintliga boenden respektive pågående projekt per bostadskategori. Avser region Innerstaden.			
Bostadskategori	Antal lägenheter		
	Befintliga boenden	Pågående projekt	Totalt
A. Gruppboende, LSS, som är yrkrävande	45		45
B. Gruppboende, LSS, som är friliggande	0	0	0
C. Gruppboende, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	149	23	172
D. Serviceboende, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	147	72	219
E. Gruppboende, SoL	27		27
Uppgift saknas	20	24	44
Totalt	388	119	507

Förändring av befintliga boenden-ombyggnation och upprustning

Norrmalm

Förvaltningen planerar för närvarande inte för några förändringar i befintliga boenden.

Kungsholmen

Förvaltningen planerar för närvarande inte för några förändringar i befintliga boenden.

Östermalm

Gärdets gruppboende uppfyller idag inte kraven på eget kök, i dagsläget har lägenheterna endast kokvrå. Gruppboendet är belägen i ett äldreboende, något stadsdelsförvaltningen vill förändra. Förvaltningen undersöker hur gruppboendet ska flyttas samt hur befintliga lokaler kan användas.

Södermalm:

Förvaltningen planerar för närvarande inte för några förändringar i befintliga boenden.

Behov av lägenheter till och med 2023

Vid en sammantagen beräkning av region innerstadens befintliga resurser, planerade projekt och kommande behov av bostäder med särskild service framkommer att behovet av bostäder med särskild service enligt LSS inte kommer att tillgodoses fram till 2023.

Tabellen visar uppskattat behov av lägenheter per bostadskategori utöver befintliga boenden.

Region Innerstaden uppskattar att det största behovet finns inom kategori C, Gruppboende LSS med normal tillgänglighetsanpassning med 91 lägenheter. Av dessa är sex unga med demenssjukdom. Övriga individer är i nuläget är placerade i andra boendeformer, boende i föräldrahem eller utanför LOV.

Inom kategori B, Gruppboende som är friliggande uppskattar regionen behovet till 49 lägenheter. Behov finns för en gruppboende inom personkrets 2 och ett flertal gruppboenden inom personkrets 1 med utmanande beteende och stora omvårdnadsbehov. En övervägande majoritet av brukarna inom kategorin bor i nuläget i föräldrahem eller någon form av eget boende och har stöd i form av hemtjänst, personlig assistans och/eller boendestöd, vilket inte är tillräckligt. Cirka åtta av brukarna som behöver en friliggande gruppboende är barn (under 18 år). Cirka hälften av brukarna inom denna kategori beräknas behöva en bostad inom ett till två år.

Inom kategori A, ytkrävande finns ett behov av gruppboestad för individer med förvärvad hjärnskada. Två av personerna med behov inom kategori A har personkrets 3.

Det finns ett behov av fler servicebostäder inom regionen. Regionen uppskattar ett behov hos unga individer som idag bor i föräldrahem och individer med psykossjukdom som idag bor i andra boendeformer.

För kategori E, Gruppboestad SoL bedöms behovet uppgå till 28 lägenheter. 22 av individerna bedöms vara i behov gruppboestad SoL inom ett år. 18 av dessa brukare är inom åldersspannet 45-64 och behöver även stöd med fysisk omvårdnad.

Uppskattat behov av antal lägenheter fram till år 2023, utöver befintliga boenden. Avser region Innerstaden.	
Bostadskategori	Antal lägenheter
A. Gruppboestad, LSS, som är ytkrävande	16
B. Gruppboestad, LSS, som är friliggande	49
C. Gruppboestad, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	91
D. Serviceboestad, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	26
E. Gruppboestad, SoL	28
Totalt	210

Övriga boendeplaceringar

	Placeringar utanför LOV		
	LSS	SoL	Totalt
Innerstaden	86	6	92

Norrmalm:

Norrmalm har i nuläget 13 personer placerade utanför valfrihetssystemet. Dessa 13 är medräknade i stadsdelsförvaltningens uppskattade behov av lägenheter i de olika kategorierna.

Kungsholmen:

Kungsholmen har i nuläget 29 individer placerade utanför LOV enligt LSS och sex personer med personkrets enligt LSS är placerade på SoL boende utanför LOV på grund av att gruppboestäder för målgruppen sakas i Stockholm.

Östermalm:

Förvaltningen har totalt 15 vuxna brukare placerade enligt LSS utanför LOV.

Södermalm:

I nuläget har förvaltningen totalt 29 vuxna brukare placerade enligt LSS utanför LOV. 23 av placeringarna avser gruppboende och resterande serviceboende. Enbart 10 placeringar är på boenden belägna inom Stockholms stads kommungränser och resten utanför. I vissa fall är boendena belägna geografiskt långt från Stockholm såsom Västerås och Flen. Förvaltningen ser ett stort behov av att erbjuda dessa brukare ett boendevalterativ inom stadens LOV-verksamheter, något som försvåras av långa väntetider och ibland brist på specialkompetens eller annan anpassning.

Övergripande beskrivning av långsiktig bedömning av behov och planering

Vid en sammanlagd beräkning av region innerstadens befintliga resurser, planerade projekt och kommande behov av bostäder med särskild service framkommer att behovet av bostäder med särskild service enligt LSS inte kommer att tillgodoses fram till 2023 medan de planerade projekten i kategori D, serviceboende, överstiger region innerstadens samlade behov av lägenheter fram till 2023.

Västra söderort

Region västra söderort består av stadsdelsförvaltningarna Älvsjö, Skärholmen och Hägersten-Liljeholmen.

Befintliga boende och pågående projekt

I regionen finns 43 boenden med totalt 302 lägenheter varav ett boende som riktar sig till personer som tillhör personkrets 2 LSS. Två boenden hör till kategori A (gruppboende LSS som är ytkrävande). Ett av dem riktar sig till personkrets 2 och det andra till personkrets 1.

De flesta boenden i regionen tillhör kategori C (gruppboende LSS, normal tillgänglighetsanpassning) och D (serviceboende LSS eller SoL normal tillgänglighetsanpassning).

Det finns 18 boenden av typ C och 10 av typ D. Boenden av typ B finns det 7 av i regionen.

När det gäller boenden för personer med psykiatrisk problematik finns det 5 stycken i regionen. Av dessa tillhör 4 boenden kategori E (gruppboende SoL) och ett boende kategori D.

Regionen planerar att bygga nio nya boenden, alla av typ C och D, gruppboende och serviceboende med normal tillgänglighetsanpassning. En av serviceboendena ska bli ett boende enligt SoL, de övriga ska bli boenden enligt LSS, för personkrets 1. Utöver dessa planerade boenden finns intresseanmälningar lämnade för att bygga grupp- och serviceboenden i två planerade nybyggnadsområden i Älvsjö och Axelsberg.

Antal lägenheter i befintliga boenden respektive pågående projekt per bostadskategori. Avser region Västra söderort.			
Bostadskategori	Antal lägenheter		
	Befintliga boenden	Pågående projekt	Totalt
A. Gruppboende, LSS, som är yrkrävande	12	0	12
B. Gruppboende, LSS, som är friliggande	43	0	43
C. Gruppboende, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	102	44	146
D. Serviceboende, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	95	20	115
E. Gruppboende, SoL	50	0	50
Uppgift saknas	0	12	12
Totalt	302	76	378

Förändring av befintliga boenden-ombyggnation och upprustning

Skärholmen

Skärholmen planerar inte för några förändringar av de befintliga boendena. Under hösten 2018 lade förvaltningen ner gruppboendet (LSS) Nya Byviken som innefattade 12 lägenheter.

Hägersten-Liljeholmen

Gruppboendet Kyrkogatan är en gruppboende enligt SoL som riktar sig till personer med psykiatrisk problematik. De allra flesta som bor där är över 65 år. De boendes behov av omvårdnad har i takt med åldrandet ökat och bedöms fortsätta öka framöver. Med anledning av detta planerar förvaltningen att flytta över hela eller delar av verksamheten till lediga lokaler i Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende.

Gruppboendet Höjdens lokaler har dålig standard och förvaltningen utreder om den ska behållas och lokalerna renoveras eller om lokalerna ska användas till något annat. Höjden är en serviceboende, D, med normal tillgänglighetsanpassning.

Älvsjö

Gruppbostäderna Kvarnstugan och Sjöholmen har stora renoveringsbehov.

Behov av lägenheter till och med 2023

Region västra söderort ser ett ökat behov av grupp- och servicebostäder. Många som behöver ett boende nu eller inom en snar framtid. Dessa individer bor idag hos sina föräldrar eller är placerade på boenden utanför LOV.

Tabellen visar uppskattat behov av lägenheter per bostadskategori utöver befintliga boenden. Regionen uppskattar att det största behovet finns inom kategori C, Gruppbostad LSS med normal tillgänglighetsanpassning med 63 lägenheter, därefter ett stort behov av kategori D, servicebostad med 58 lägenheter.

Regionen ser ett behov av 10 lägenheter i kategori A, gruppbostad som är yrkrävande för individer i personkrets 2.

I regionen behöver fler platser på gruppbostäder för personer med psykiatrisk problematik och lyfter särskilt fram behov av boende med inriktning för yngre personer med psykiatrisk problematik.

Uppskattat behov av antal lägenheter fram till år 2023, utöver befintliga boenden. Avser region Västra söderort.	
Bostadskategori	Antal lägenheter
A. Gruppbostad, LSS, som är yrkrävande	10
B. Gruppbostad, LSS, som är friliggande	16
C. Gruppbostad, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	63
D. Servicebostad, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	58
E. Gruppbostad, SoL	10
Totalt	157

Övriga boendeplaceringar

Region västra söderort köper idag 74 platser på gruppbostäder enligt LSS och 33 platser enligt SoL för personer med psykiatrisk problematik utanför LOV.

Flera av de personer som är placerade utanför Stockholms stad har rotat sig i den kommun de bor i och vill inte flytta tillbaka till Stockholm.

	Placeringar utanför LOV		
	LSS	SoL	Totalt
Västra söderort	74	33	107

Övergripande beskrivning av långsiktig bedömning av behov och planering

Regionen och staden som helhet har behov av att bygga fler LSS-bostäder, främst i kategori A och B.

När det gäller boende för yngre personer med psykiatrisk problematik möter varken regionen eller staden i stort behovet. Det behöver byggas fler gruppboenden i staden för personer med psykiatrisk problematik och då i synnerhet för yngre personer.

Under perioden 2019 – 2023 kommer det att startas 9 nya LSS-bostäder i regionen, sammanlagt 64 lägenheter. Av dessa kommer 44 lägenheter att tillhöra kategori C, gruppboende med normal tillgänglighetsanpassning och 20 kategori D, serviceboende med normal tillgänglighetsanpassning.

När det gäller boende i kategori B (gruppboende LSS, som bör vara friliggande) lyfter regionen ett behov av att se över ansvarsfördelningen mellan stadsdelsförvaltningarna då det i dagsläget är svårt att få ekonomisk bärighet i kategori B.

[Klicka här för att ange text.](#)

Östra söderort

Region Östra Söderort består av stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck.

Befintliga boenden och pågående projekt

Inom regionen finns sammanlagt 328 lägenheter i särskilt boende för aktuella målgrupper, inklusive boenden som drivs på upphandlad entreprenad.

Regionen planerar att bygga 97 lägenheter under perioden, alla i kategori C Gruppboende LSS, normal tillgänglighetsanpassning och kategori D, Serviceboende LSS eller SoL. Sex nya gruppboenden enligt LSS kommer färdigställas under tidsperioden 2019 till och med 2025, 6 lägenheter och en serviceboende med 10 lägenheter kommer färdigställas under tidsperioden 2019-2021.

Regionen planerar för en serviceboende enligt SoL med 11 lägenheter under tidsperioden som beräknas färdigställas 2022. En av

gruppboendena planeras för personkrets 2.

Utöver de projekt som pågår i region Östra söderort under planeringsperioden finns flertal projekt som är i ett tidigare planeringsskede och kommer färdigställas tidigast under senare delen av planeringsperioden. Intresseanmälan för dessa projekt är lämnad av respektive stadsdelsförvaltning. I nya områden i Slakthusområdet, Östberga, Hagsätra, Årstafältet etapp5-9, Telestaden finns intresseanmälan gjord för 70-80 lägenheter i servicebostäder samt gruppboendena. Av dessa är en intresseanmälan för friliggande gruppboende med 6 lägenheter och en serviceboende enligt SoL.

Antal lägenheter i befintliga boenden respektive pågående projekt per bostadskategori. Avser region Östra söderort			
Bostadskategori	Antal lägenheter		
	Befintliga boenden	Pågående projekt	Totalt
A. Gruppboende, LSS, som är yrkrävande	11	0	11
B. Gruppboende, LSS, som är friliggande	26	0	26
C. Gruppboende, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	195	36	231
D. Serviceboende, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	54	61	115
E. Gruppboende, SoL	42	0	42
Uppgift saknas	0	0	0
Totalt	328	97	425

Förändring av befintliga boenden-ombyggnation och upprustning

Inga förändringar är planerade för befintliga boenden inom Region Östra söderort.

Behov av lägenheter till och med 2023

Med undantag för boendekategori D, där det bedöms finnas ett överskott av lägenheter i slutet av planeringsperioden och boendekategori C, där behov och tillgång på bostäder är i någorlunda balans inom planeringsperioden, så är bedömningen att det finns ett underskott inom regionen vad gäller kategoriboendena A, B och E under planeringsperioden 2019-2023.

Uppskattat behov av antal lägenheter fram till år 2023, utöver befintliga boenden. Avser region Östra söderort.	
Bostadskategori	Antal lägenheter
A. Gruppbofastad, LSS, som är yrkrävande	12
B. Gruppbofastad, LSS, som är friliggande	20
C. Gruppbofastad, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	11
D. Servicebofastad, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	-25
E. Gruppbofastad, SoL	23
Totalt	41

Övriga boendeplaceringar

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning

Stadsdelsförvaltningen har totalt 43 personer placerade i boenden enligt LSS utanför LOV på olika platser i landet. Ytterligare nio personer bor i gruppbofastäder enligt SoL som inte staden har handlat upp.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Stadsdelsförvaltningen har i dagsläget 24 personer placerade i bostad med särskild service utanför LOV.

Farsta stadsdelsförvaltning

Stadsdelsförvaltningen har i dagsläget 23 personer placerade i bostad med särskild service utanför LOV.

	Placeringar utanför LOV		
	LSS	SoL	Totalt
Östra söderort	90	9	99

Övergripande beskrivning av långsiktig bedömning av behov och planering

Förutsatt att inte ytterligare byggprojekt realiserar inom region Östra söderort, görs bedömningen att staden inte kommer att kunna möta samtliga målgrupps behov av bostäder inom planeringsperioden eller det framtida behovet efter år 2023.

Förutom att det kan bli svårt att verkställa beslut om bostad, kan bristen på bostäder dels innebära försämrade livsvillkor för den enskilde, dels kan det innebära boendeplaceringar runt om i landet till höga kostnader.

Med undantag för att Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning som efter planerad nybyggnation kommer att vara väl försett med

dels gruppboendestäder enligt kategori C, dels serviceboendestäder enligt kategori D, så kommer det att råda mer eller mindre brist inom flera boendekategorier (A, B och E) inom region Östra söderort inom planeringsperioden 2019-2023. Befintliga och planerade boenden i kategorierna A, B och E inom regionen bedöms inte kunna balansera behovet av bostäder inom planeringsperioden 2019-2023. Befintliga och planerade boenden i kategorierna C och D inom regionen bedöms dock kunna täcka regionens samlade behov inom planeringsperioden 2019-2023.

Staden totalt

Befintliga bostäder med särskild service och pågående projekt fram till 2023

Tabellen nedan visar antal lägenheter i befintliga boenden och pågående projekt per bostadskategori i staden totalt. De lägenheter i tabellen som namnges ”Uppgift saknas” är lägenheter i pågående projekt där kategori ännu inte är fastställd. Flest befintliga lägenheter i staden finns inom kategori C, Gruppboendestad med normal tillgänglighetsanpassning 603 lägenheter totalt.

Flest pågåendeprojekt finns inom kategori D, Serviceboendestad enligt LSS eller SoL där det planeras för 191 lägenheter inom planeringsperioden till och med 2023.

Inga pågående projekt i staden finns inom kategori A Gruppboendestad LSS som är yrkrävande, kategori B Gruppboendestad som är friliggande eller i kategori E gruppboendestad SoL

Tabellen visar att antal lägenheter inom bostad med särskild service SoL och LSS uppgår till totalt 1825 stycken år 2023.

Swecos prognos av lägenheter inom bostad med särskild service totalt år 2023 visar ett behov av 2420 lägenheter vilket motsvarar en ökning med 80 personer per år under planeringsperioden. Man kan konstatera att både Swecos prognos och regionernas uppskattade behov av bostäder med särskild service pekar på att stadens befintliga bostäder med särskild service tillsammans med pågående projekt inte kommer att vara tillräckligt. I Swecos prognos för planeringsperioden kan man se att Sweco uppskattar ett större

behov av lägenheter inom bostad med särskild service än regionerna.

Antal lägenheter i befintliga boenden respektive pågående projekt per bostadskategori. Avser staden totalt.			
Bostadskategori	Antal lägenheter		
	Befintliga boenden	Pågående projekt	Totalt
A. Gruppbofastad, LSS, som är ytkrävande	83	0	83
B. Gruppbofastad, LSS, som är friliggande	134	0	134
C. Gruppbofastad, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	603	169	772
D. Servicebofastad, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	382	191	573
E. Gruppbofastad, SoL	195	0	195
Uppgift saknas	20	48	68
Totalt	1417	408	1825

Antal lägenheter i befintliga boenden och pågående projekt per bostadskategori.					
Bostadskategori	Antal lägenheter				
	Innerstaden	Väster-ort	Västra söderort	Östra söderort	Totalt
A. Gruppbofastad, LSS, som är ytkrävande	45	15	12	11	83
B. Gruppbofastad, LSS, som är friliggande	0	65	43	26	134
C. Gruppbofastad, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	172	223	146	231	772
D. Servicebofastad, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	219	124	115	115	573
E. Gruppbofastad, SoL	27	76	50	42	195
Uppgift saknas	44	12	12	0	68
Totalt	507	515	378	425	1825

Tabellen ovan visar antal lägenheter 2023 i befintliga boenden och pågående projekt per bostadskategori och region. Flest bostäder med särskild service kommer 2023 att finnas i region Västerort och minst i region Västra söderort. Flest antal lägenheter 2023 finns inom kategori C. Gruppbofastad LSS, normal tillgänglighetsanpassning. Minst antal lägenheter totalt 2023 finns inom kategori A. Gruppbofastad som är ytkrävande.

Övriga boendeplaceringar utanför LOV 2019

Antal placeringar utanför LOV i LSS respektive SoL, per region.			
	LSS	SoL	Totalt
Innerstaden	86	6	92
Västra söderort	74	33	107
Västerort	96	37	133
Östra Söderort	90	9	99
Totalt	346	88	431

Tabellen visar antal placeringar utanför LOV 2019 regionvis uppdelat på LSS respektive SoL. För LSS målgrupp avser placeringarna grupp- och servicebostäder eller placeringar på särskilda boenden inom SoL så som korttidsvistelser och vård och omsorgsboenden. För målgruppen i behov av gruppboende enligt SoL sker placeringar bland annat i stödboende, HVB och på vård och omsorgsboenden.

Anledningen till att regionerna placerar utanför LOV varierar. Att tillräckligt antal bostäder med särskild service saknas i staden är centralt men också att bostadens utformning och placering i tätort inte passar för individen kan vara en anledning. Ibland saknas inriktning för målgruppen helt i Stockholm.

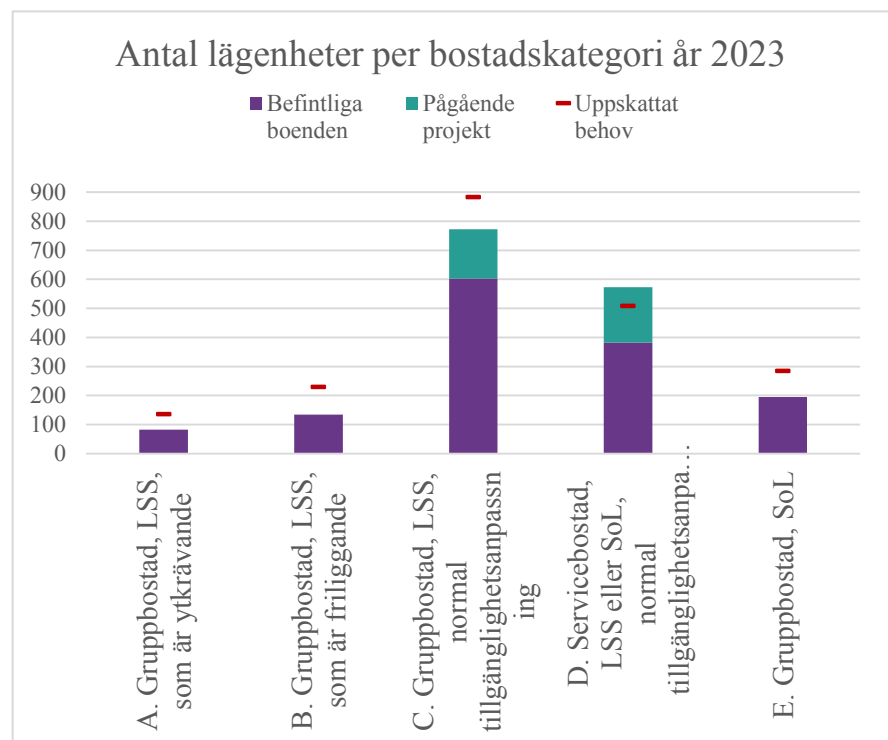
Uppskattat behov av antal lägenheter fram till år 2023

Uppskattat behov av antal lägenheter fram till år 2023, utöver befintliga boenden. Avser staden totalt.	
Bostadskategori	Antal lägenheter
A. Gruppboende, LSS, som är yrkrävande	53
B. Gruppboende, LSS, som är friliggande	96
C. Gruppboende, LSS, normal tillgänglighetsanpassning	280
D. Serviceboende, LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning	126
E. Gruppboende, SoL	90
Totalt	645

Tabellen ovan visar regionernas uppskattade behov av lägenheter i bostäder med särskild service utöver befintliga boenden fram till

2023. Störst uppskattat behov finns inom kategori C Gruppbostad LSS normaltillgänglighetsanpassning.

Regionerna uppskattar att behov finns av lägenheter inom alla kategorier. Även inom kategori A Gruppbostad som är ytkrävande, B Gruppbostad LSS som är friliggande och inom kategori E Gruppbostad SoL som regionerna saknar pågående projekt för.

Tabellen ovan visar en översikt av befintliga boenden, pågående projekt och regionernas uppskattade behov år 2023 per bostadskategori.

För kategori A, B och E finns ett uppskattat behov av lägenheter, men inga pågående projekt.

För kategori C finns flest befintliga lägenheter och näst mest pågående projekt, men otillräckligt för att täcka regionernas uppskattade behov.

För kategori D finns flest pågående projekt vilket ger ett överskott av lägenheter i kategorin 2023 jämfört med regionernas uppskattade behov.